

Liikenne- ja viestintäministeriö

kirjaamo.lvm@gov.fi

dnro: VN/24353/2024

Poliisihallituksen lausunto hallituksen esitykseksi eduskunnalle eurooppalaista medianvapausasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

1 Lausuntopyynnöstä

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Poliisihallituksen lausuntoa hallituksen esitykseksi eduskunnalle eurooppalaista medianvapausasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi. Lausunto on pyydetty annettavaksi viimeistään 14.2.2025. Esityksellä ehdotetaan annettavaksi eurooppalaista medianvapausasetukseen liittyvää täydentävää kansallista sääntelyä.

2 Yleistä hallituksen esityksen luonnoksesta

Euroopan unionin medianvapausasetuksella turvataan riippumattoman median toimintaa ja siinä yhteydessä on säädetty esimerkiksi toimenpiteistä, joita lainvalvontaviranomaiset voivat kohdistaa median edustajiin rikoksia selvitettäessä

Hallituksen esityksellä olisi poliisin toimintaan vaikutusta rikostorjunnan toteuttamisen osalta siltä osin kun muutokset koskisivat poliisin toimenpiteitä rikosten ennalta estämisessä, paljastamisessa ja selvittämisessä. Oikeudenkäymiskaareen esitettävä muutos ei merkittävästi laajentaisi nykyisin lähdesuojan henkilöllistä ulottuvuutta, mutta poliisin on otettava toiminnassa huomioon muutoksen vaikutukset.

Kansallisesti lähdesuojaan liittyvää sääntelyä on mm. esitutkintalaissa ja oikeudenkäymiskaareessa ja Poliisihallituksen käsityksen mukaan voimassa oleva sääntely on ollut hyvin toimivaa varmistaen lähdesuojan toteutumisen ja lakiin perustuvien rikostorjunnan toimenpiteiden suorittamisen. Medianvapausasetuksessa rikostorjunnallisesti merkittävimmistä kokonaisuudessa säädetään asetuksen 4. artiklassa, jossa säädetään media-palveluiden tarjoajien oikeuksista ja lähdesuojaan liittyvistä kielletyistä menettelytavoista.

Hallituksen esityksen lähdesuojaa koskevan osiossa 3.2. korostetaan kansallisen lainsäädännön jo nykyisellään pääosin täyttävän medianvapausasetuksen 4 artiklan edellytykset. Poliisihallitus yhtyy edellä mainittuun käsitykseen siitä, ettei laajemmalle lähdesuojaa koskevan sääntelyn muutoksille ole tarvetta.

3 Oikeudenkäymiskaareen esitetyt muutokset

Tarve oikeudenkäymiskaaren muutokselle todisteluun liittyen syntyy medianvapausasetuksessa säädetystä henkilöpiiristä, jotka ovat lähdesuojan piirissä ja joihin ei saa kohdistaa 4 artiklassa säädettyjä toimenpiteitä lähdesuojan murtamiseksi. Lähdesuojan murttaminen on mahdollista asetuksen 4 artiklan 2. kohdassa säädettyissä tapauksissa.

Hallituksen esityksessä todetaan, että asetus on sellaisenaan sovellettavaa oikeutta ja oikeudenkäymiskaareen tehdyillä muutoksilla ei voida selittää asetuksen sisältöä, vaan ainoastaan kiinnittää lainsoveltajan huomiota siihen, että medianvapausasetuksen myötä OK 17 luvun 20 ja 22 §:ssä säädetty henkilöpiiri voi olla laajempi.

Poliisihallitus ymmärtää, että asetukseen perustuvassa lainsäädännössä halutaan välttää tulkintoja, jotka voisivat kaventaa asetuksessa säädettyä. Toisaalta lainsoveltajan kannalta tilanne voi olla hankala ja monitulkintainen, mikäli lainsäädäntö ei ole riittävän tarkkarajainen sen osalta ketkä ovat oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 20 oikeutettuja kieltäytymään todistamasta. Esitutkintaa suorittava viranomainen on viranomaisista ensimmäinen, jonka on tehtävä päätös siitä, voidaanko jotain rikoksen tutkinnan kannalta tarpeellista laissa säädettyä toimenpidettä kohdistaa johonkin rikoksesta epäiltyyn henkilöön ja tämän hallussa olevaan tietoon. Olisi viranomaisten toiminnan ennustettavuuden ja perusoikeuksien toteutumisen kannalta toivottavaa, että joko oikeudenkäymiskaaressa tai sen pykäläkohtaisissa perusteluissa avattaisiin luonnoksessa kirjattua tarkemmin sitä henkilöpiiriä, johon medianvapausaädös vaikuttaa henkilöpiiriä laajentaen.

Sanna Heikinheimo, Poliisijohtaja

Kimmo Ulkuniemi, Poliisitarkastaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 18.02.2025 klo 08:20. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Poliisihallitus

Vuorimiehentie 3, PL 1000, 02151 Espoo

kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi

Puhelin +358 295 480 181, Faksi +358 295 411 780, poliisi.fi